

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ในปัจจุบัน การประปานครหลวงต้องประสบกับปัญหาความต้องการใช้น้ำมีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่แหล่งน้ำดิบมีอยู่จำกัด จึงทำให้การศึกษานี้สนใจถึงการกำหนดราคาที่มีประสิทธิภาพที่จะให้ผู้ใช้น้ำได้เห็นถึงคุณค่าของน้ำที่บริโภคเข้าไป โดยอาศัยทฤษฎีการกำหนดราคาที่เหมาะสมกับต้นทุนส่วนเพิ่มมาเป็นหลักในการวิเคราะห์ ทั้งนี้เพราะ ราคาที่ถูกกำหนดจากต้นทุนส่วนเพิ่มจะถือว่าเป็นราคาที่ดีที่สุดที่จะก่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพที่ดีที่สุด และทำให้สังคมได้รับความพอใจสูงสุด ดังนั้น ในการศึกษานี้จึงได้ทำการศึกษาถึงการตั้งราคาน้ำประปาโดยอาศัยหลักต้นทุนการผลิตส่วนเพิ่มของการประปานครหลวงในปีพ.ศ.2537 ทั้งนี้เพื่อต้องการเปรียบเทียบถึงความพอใจที่สังคมได้รับจากการกำหนดราคาที่สามารถคำนวณได้จากการศึกษานี้กับโครงสร้างราคาที่เป็นอยู่ของการประปานครหลวง เพราะในทางเศรษฐศาสตร์ถือว่าการที่สังคมโดยรวมได้รับความพอใจเพิ่มขึ้นนั้นเป็นการแสดงถึงความมีประสิทธิภาพในทางเศรษฐศาสตร์

จากผลการวิเคราะห์ที่ได้ในบทที่ 4 นั้นสรุปได้ว่า ราคาที่เป็นอยู่ของการประปานครหลวงที่ได้จาก actual rate ในอัตราลบ.ม.ละ 7.14 บาทนั้น เป็นราคาที่ไม่นอกจากทำให้สังคมสูญเสียความพอใจเท่ากับ 19,716,317 บาทแล้ว ยังถือได้ว่าเป็นราคาที่ไม่มีประสิทธิภาพของการประปานครหลวงอีกด้วย กล่าวคือ การประปานครหลวงยังคงมีต้นทุนในการผลิตน้ำประปาสูงกว่าที่ควรจะเป็น ทั้งนี้เนื่องมาจากการประปานครหลวงยังต้องเสียด้านทุนไปในส่วนองปริมาณน้ำสูญเสียที่ยังคงมีมากกว่ามาตรฐานที่กำหนด อันจะเป็นสาเหตุให้การประปานครหลวงต้องประสบกับปัญหาด้านทุนที่สูงเกินกว่าที่ควรจะเป็น เพราะถ้าหากการประปานครหลวงสามารถลดปริมาณน้ำสูญเสียในระบบส่งจ่ายได้แล้ว ก็จะทำให้ราคาที่เป็นอยู่ของการประปานครหลวงลดลงมาอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกับราคาที่ถูกกำหนดจากต้นทุนในการผลิตน้ำประปาส่วนเพิ่ม ซึ่งราคาน้ำประปาที่ถูกกำหนดจากต้นทุนส่วนเพิ่มของการประปานครหลวงในการศึกษานี้ในกรณีที่ยังไม่มีค่าเงินค่าน้ำประปานั้นนอกนั้นมีค่าเท่ากับ 6.186 บาท/ลบ.ม. อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสภาพของแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นแหล่งน้ำดิบที่สำคัญกำลังประสบกับปัญหาน้ำเน่าเสียที่เกิดจากการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำประเภทต่างๆที่

มืออยู่ของการประปานครหลวง ซึ่งเป็นผลภายนอกที่ก่อให้เกิดต้นทุนแก่สังคมเกิดขึ้น ดังนั้น ในการกำหนดราคาค่าน้ำประปาจึงควรกำหนดจากต้นทุนที่แท้จริงที่จะต้องพิจารณาต้นทุนภายนอกซึ่งวัดจากต้นทุนในการบำบัดน้ำเสียเข้าไปด้วย โดยต้นทุนในการบำบัดน้ำเสียต่อหน่วยนั้นมีค่าเท่ากับ ลบ.ม.ละ 7 บาท ดังนั้น ราคาน้ำประปาที่แท้จริงที่เท่ากับต้นทุนส่วนเพิ่มที่เกิดจากการผลิตน้ำประปาที่เกิดขึ้นจริงของการประปานครหลวงนั้นจึงมีค่าเท่ากับลบ.ม.ละ 13.186บาท ซึ่งราคาที่ได้นี้จะ เป็นราคาที่ช่วยให้มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะผู้ใช้น้ำจะตระหนักถึงคุณค่าของ น้ำประปาที่บริโภคเข้าไปซึ่งมีค่าเท่ากับต้นทุนทั้งหมดที่เกิดขึ้นแก่สังคมจากการนำเอาทรัพยากรน้ำ ของสังคมมาใช้ในการผลิตน้ำประปา ซึ่งท้ายสุดจะส่งผลให้สังคมได้รับความพอใจสูงสุดด้วย

ข้อจำกัดในการศึกษา

1. ในการคำนวณหาต้นทุนการผลิตน้ำประปาส่วนเพิ่มของน้ำประปา ในส่วนของต้นทุน ในการปฏิบัติงานส่วนเพิ่มที่ได้จากค่าไฟฟ้าและค่าสารเคมีที่ใช้ในการบำบัดและสูบน้ำนั้นเป็น การคำนวณจากการประมาณค่าต้นทุนเพียง 3 ค่าตามระดับปริมาณการผลิตต่ำสุด ปานกลางและ สูงสุด ซึ่งได้จากการคำนวณโดยอาศัยข้อมูลจากต้นทุนรายเดือนเป็นตัวแทนของต้นทุนในส่วนนี้ทั้งหมด ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้จะมีลักษณะแปรผันตามคุณภาพของน้ำดิบที่ได้ในแต่ละเดือน การเลือก ต้นทุนเพียง 3 ค่านี้ อาจจะก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนของต้นทุนในการปฏิบัติงานที่คำนวณได้

2. ในการกำหนดราคาเท่ากับต้นทุนการผลิตน้ำประปาส่วนเพิ่มที่ได้จากการศึกษานี้ เป็นการกำหนดจากต้นทุนส่วนเพิ่มในแง่ของการใช้ทรัพยากร ซึ่งในการศึกษานี้ไม่ได้มีการนำเอา ต้นทุนค่าโสหุ่ยหรือค่าใช้จ่ายในการบริหารเข้ามาคำนวณเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนในการผลิตน้ำ ประปาของกิจการประปานครหลวง ซึ่งในความเป็นจริงต้นทุนในการบริหารต่างๆเหล่านี้ก็เป็น ส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายที่การประปานครหลวงได้จ่ายออกไปเพื่อการดำเนินงานในกิจการ ดังนั้น ในการกำหนดราคาที่ได้จากการศึกษานี้ อาจจะส่งผลต่อสถานะทางการเงินของการประปา นครหลวงที่มีต่อการดำเนินกิจการได้ถ้าหากว่าต้นทุนส่วนเพิ่มมีค่าต่ำกว่าต้นทุนเฉลี่ย

3. เนื่องจากน้ำประปาเป็นสินค้าสาธารณะประเภทหนึ่งที่มีปัจจัยภูมิอากาศเป็นปัจจัย หนึ่งในการกำหนดปริมาณความต้องการใช้น้ำประปา กล่าวคือ ในสภาพอากาศร้อนย่อมทำให้ ประชาชนมีความต้องการใช้ในปริมาณที่เพิ่มขึ้นมากกว่าในสภาพอากาศปกติ และในทำนองเดียวกัน ในสภาพอากาศหนาวผู้ใช้น้ำก็มีความต้องการใช้น้ำในปริมาณที่ลดลงจากเดิมด้วย นอกจากนี้ สภาพปัจจัยทางภูมิอากาศนี้ยังมีผลต่อต้นทุนในการผลิตน้ำประปาอันเนื่องมาจากความหายากของน้ำ

คิบและคุณภาพของน้ำคิบ หมายความว่า ในฤดูแล้งปริมาณน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาจะมีน้อย และคุณภาพน้ำจะค่อนข้างสกปรกกว่าฤดูอื่นๆ ดังนั้น ต้นทุนของน้ำคิบจึงมีค่าสูงกว่าในยามสภาพอากาศปกติ ทั้งนี้เป็นเพราะปริมาณน้ำคิบที่ได้จะมีไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้ในการผลิตน้ำประปาเพื่อสนองความต้องการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำที่ในฤดูนี้มักจะมีอัตราการใช้น้ำสูงกว่าปกติ นอกจากนี้ การที่คุณภาพน้ำคิบมีค่าสกปรกกว่าที่เคยเป็น ก็ย่อมจะทำให้การประปานครหลวงจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบำบัดน้ำในปริมาณที่ค่อนข้างสูง เพราะฉะนั้น ต้นทุนในการผลิตน้ำประปาของการประปานครหลวงจึงมีค่าไม่เท่ากันในแต่ละช่วงฤดูกาลด้วย ดังนั้น ในการกำหนดราคาที่เหมาะสมกับต้นทุนส่วนเพิ่มจึงควรคำนึงถึงความหลากหลายของฤดูกาลด้วย(seasonal variation) ซึ่งในการคำนึงถึงความหลากหลายของสภาพภูมิอากาศจะส่งผลให้มีการคิดราคาค่าน้ำประปาใน 2 ลักษณะคือราคาที่กำหนดจากต้นทุนส่วนเพิ่มในฤดูร้อนและราคาที่กำหนดจากต้นทุนการผลิตส่วนเพิ่มฤดูปกติ

ข้อเสนอแนะ

จากวิธีการกำหนดราคาที่เหมาะสมกับต้นทุนการผลิตส่วนเพิ่มของการประปานครหลวงที่ได้จากการศึกษานี้ จะถือว่าเป็นทางเลือกหนึ่งของวิธีการกำหนดราคาในรูปแบบหนึ่งที่ให้ผลทางด้านการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่มีอยู่ให้สามารถเก็บไว้ใช้ได้ในอนาคตต่อไป ซึ่งจากผลของการศึกษาที่ได้นี้สามารถสรุปถึงข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

1. การประปาควรจะต้องมีมาตรการในการลดการสูญเสียน้ำประปาที่เกิดขึ้นในระบบการจ่ายน้ำลง โดยอย่างน้อยก็ควรลดปริมาณน้ำสูญเสียลงให้อยู่ภายในค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 25 ของปริมาณน้ำผลิตจ่ายทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยประหยัดต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการผลิตน้ำประปาไม่ให้สูงกว่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ การประปานครหลวงก็ควรที่จะคิดต้นทุนน้ำคิบเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุน เพื่อใช้ในการกำหนดราคาน้ำประปาด้วย เนื่องจากในสภาพปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าปริมาณน้ำคิบที่มีอยู่สำหรับการผลิตน้ำประปามีไม่พอเพียง ดังนั้น ต้นทุนน้ำคิบจึงไม่ควรจะถูกทะเลเลยอีกต่อไป เพื่อให้ผู้ใช้น้ำได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้น้ำและเป็นการช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำอีกด้วย

2. การกำหนดราคาโดยอาศัยหลักต้นทุนการผลิตส่วนเพิ่มนั้น เป็นการตั้งราคาที่มุ่งเน้นถึงความมีประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรน้ำเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นลักษณะการกำหนดราคาในมุมมองของการตัดสินใจทางด้านเศรษฐศาสตร์(Economic dimension)ที่นิยมเลือกวิธีการกำหนดราคาคด้วยวิธีนี้ ซึ่งในทางปฏิบัติจริง การเลือกวิธีการกำหนดราคามักจะมีมุมมองของการตัดสินใจ

ในหลายด้านด้วยกัน เช่น ทางด้านความอยู่รอดทางสถานะการณ์การเงิน(Financial dimension) ด้านมุมมองทางการเมือง (Political dimension) ซึ่งในแต่ละด้านก็มักจะมี ความขัดแย้งกันในการตัดสินใจเลือกใช้วิธีใดในการกำหนดราคา ดังนั้น ถ้าหากการประปานครหลวงมีการนำเอาวิธีการกำหนดราคาที่เหมาะสมกับต้นทุนการผลิตน้ำประปาไปใช้ในทางปฏิบัติ การประปานครหลวงก็ควรจะ ต้องมีการคำนึงถึงเรื่องปัญหาของการกระจายรายได้ และผลทางด้านการเมืองด้วย เนื่องจากในการ กำหนดราคาน้ำประปาของการประปานครหลวงนั้นจะต้องผ่านมติความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ซึ่งมักจะตัดสินใจโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ทางการเมืองมากกว่าการจัดสรรทรัพยากร นอก จากนี้ ในการเลือกใช้การกำหนดราคาด้วยวิธีนี้จะต้องคำนึงถึงสถานะทางการเงินของกิจการ ด้วย เพราะถ้าหากการกำหนดราคาที่เหมาะสมกับต้นทุนส่วนเพิ่มในช่วงที่ต้นทุนส่วนเพิ่มมีค่าน้อยกว่าต้นทุนเฉลี่ย ก็ย่อมจะทำให้เกิดภาวะการขาดทุนขึ้นได้

3. เนื่องจากผู้ใช้น้ำแต่ละคนมีปริมาณความต้องการใช้น้ำที่แตกต่างกัน ส่งผลให้การประปานครหลวงได้มีการแบ่งแยกประเภทผู้ใช้น้ำออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน ซึ่งค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์น้ำประปาของผู้ใช้น้ำในแต่ละประเภทมีค่าแตกต่างกันด้วย ดังนั้น ในการกำหนดราคาที่เหมาะสมกับต้นทุนส่วนเพิ่มก็ควรจะมีการกำหนดให้แตกต่างกันตามประเภทผู้ใช้น้ำ ทั้งนี้เพื่อให้ราคาทำหน้าที่ในการสะท้อนถึงลักษณะการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำในแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้อง

4. เนื่องจากราคาน้ำประปาที่ได้จากการศึกษานี้เป็นราคาที่ถูกลงกว่าในปีพ.ศ. 2537 ซึ่งคำนวณจากต้นทุนการผลิตส่วนเพิ่มที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น หากมีการนำราคาคงกล่าวไปใช้ในทางปฏิบัติจริงก็จะทำให้ผู้บริโภคมีการปรับตัว โดยจะทำให้ปริมาณความต้องการใช้น้ำประปาของการประปานครหลวงเปลี่ยนแปลงไป และขณะเดียวกัน ปริมาณการผลิตน้ำประปาส่วนเพิ่มของการประปานครหลวงก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งจะส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงในต้นทุนการผลิตส่วนเพิ่มด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้น เมื่อมีปริมาณความต้องการและการผลิตน้ำประปามีการปรับตัว เนื่องมาจากราคาน้ำประปามีการเปลี่ยนแปลง ทำให้ต้นทุนการผลิตของการประปานครหลวงมีการเปลี่ยนแปลงด้วย เพราะฉะนั้น ในการนำเอาราคาที่เท่ากับต้นทุนการผลิตส่วนเพิ่มไปใช้ การประปานครหลวงควรจะต้องมีการคำนึงถึงการปรับตัวของต้นทุนการผลิตและความต้องการน้ำประปาด้วย